

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Педагогічна діагностика розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти значною мірою залежить від визначення її критеріїв і показників. Зазначимо, що ці критерії визначають зміст і перебіг педагогічної діяльності майстрів виробничого навчання та безпосередньо встановлюють її результативність. На цій основі уможлиблюється об'єктивне визначення рівнів професійної компетентності.

На основі аналізу наукових робіт щодо розуміння понять «критерії» та «показники», вивчення різноманітних підходів до їх визначення для вимірювання рівнів сформованості складових професійної компетентності визначимо такі критерії: організаційний, професійно-процесуальний, методичний, критерій професійного розвитку, супровідний.

Організаційний критерій уможлиблює оцінювання здатності майстра виробничого навчання планувати професійно-практичну підготовку. У цій роботі дуже важливим є знання законодавчих, нормативно-правових документів у професійній освіті, зокрема законів про освіту, про професійну освіту, про професійний розвиток працівників тощо, положень про організацію навчально-виховного процесу, про надання робочих місць учням під час проходження виробничого навчання та виробничої практики на підприємствах, про стипендіальне забезпечення, про видачу документів про освіту тощо.

Професійно-процесуальний критерій уможлиблює визначення рівня професійних умінь майстра виробничого навчання та має показники:

– наявність професійних навичок і умінь (робоча кваліфікація) як показник професійного досвіду з виконання комплексу робіт по професії

характеризує практичну здатність майстра виробничого навчання успішно застосовувати набуті знання й уміння при проведенні професійно-практичної підготовки;

– наявність професійних знань є безумовною складовою професійної компетентності майстрів виробничого навчання. Професійні знання формують майстра виробничого навчання як суб'єкта професійної діяльності, оскільки знаходяться в основі всіх інших критеріїв професійної компетентності;

– знання алгоритмів навчання професії характеризує знання майстра виробничого навчання: технологічної послідовності виконання робіт по професії відповідно до стандарту професійної (професійно-технічної) освіти (СП(ПТ)О); матеріального забезпечення професійної підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог; показників якості виконаних робіт та їхньої незалежності від дотримання технології; навчального, наукового та методичного забезпечення професійної підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог;

– показник уміння оцінювати, виявляти та виправляти помилки учнів має на меті виявлення фактичного рівня умінь учнів; здійснювати різні види контролю;

– володіння дидактичними схемами професійного навчання (прийомами навчання) відображає вміння майстра виробничого навчання використовувати у професійно-практичній підготовці різні види, типи уроків у залежності від етапів формування професійної компетентності учнів;

– комунікативні вміння по встановленню ділових і дружніх зв'язків між суб'єктами освітнього процесу характеризується культурою мовлення, здатністю до невербального спілкування і включає знання необхідних мов, способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі, відігравання різних соціальних ролей у колективі [1];

– педагогічний артистизм – показник педагогічної творчості та майстерності майстра виробничого навчання, передбачає його здатність до перевтілення, миттєвого перебудування у нові образи, ситуації, за допомогою

яскравого виразного втілення власних почуттів, духовності, любові до учнівщщ та предмету [2].

Методичний критерій визначає розвиток педагогічної та професійної майстерності педагогічних працівників, їхньої загальної культури, створення мотивації й умов для професійного вдосконалення; удосконалення змісту, форм і методів навчання та виховання учнівської молоді та передбачає [3]:

– розроблення навчально-методичних матеріалів з професійно-практичної підготовки: методичні розробки: змісту освіти; методик викладання; підручників, навчальної літератури; публікацій; популяризація власного педагогічного досвіду; проведення відкритих уроків, створення портфоліо педагогатошо;

– використання цифрових та інноваційних педагогічних технологій використання «хмарних» технологій: Web-додатків; електронних журналів і щоденників; онлайн-сервісів для навчального процесу; конструкторів для розроблення інтерактивних завдань; сервісів для створення та розміщення презентацій тощо.

Критерій професійного розвитку вимірюється показниками:

– виконання програми професійного самовдосконалення, самоаналіз та коригування власної професійної діяльності: передбачає підвищення професійної кваліфікації, вивчення та опанування новими виробничими технологіями; ознайомлення з фаховою, методичною літературою; упровадження педагогічного досвіду у практику власної роботи; роботу у творчих групах, проєктах, програмах тощо;

– проведення відкритих уроків, майстер-класів, тренінгів;

– активна позиція в професійному саморозвитку, особистісній самореалізації.

Супровідний критерій визначає рівень роботи майстра виробничого навчання у напрямках:

– консультування з питань планування та побудови кар'єри [4].

- забезпечення підтримки технічної, творчої та підприємницької активності учнів;
- розвитку підприємницької активності учнів;
- відстеження динаміки професійного становлення здобувачів освіти;
- взаємодії з представниками державної служби зайнятості, соціальними партнерами з питань виробничої практики, працевлаштування [5];
- проведення профорієнтаційної роботи.

Отже, визначені та обґрунтовані критерії та показники визначають зміст, розвиток та результативність педагогічної діяльності майстрів виробничого навчання та уможливають об'єктивне визначення рівнів їхньої професійної компетентності.

Література

1. Черевко В. П. Формування комунікативної компетентності майбутнього менеджера у процесі професійної підготовки : дис... канд. психол. наук : 19.00.07 / Валентина Петрівна Черевко. – К., 2001. – 247 с.
2. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: пособие для учителя. – К.: Рад. шк., 1988. – С.126-127.
3. Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти. Наказ МОН України № 582 від 12.12.2000 року. [Електронний ресурс] <http://osvita.ua/legislation/proftech/3306>. Назва з екрану.
4. Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти: навчальний посібник / [С.В. Алексєєва, Л.М. Єршова, Д.О. Закатнов, В.Т. Лозовецька, В.Ф. Орлов]; за ред. Д.О. Закатнова. – Житомир: «Полісся», 2018. – 186 с.
5. Порядок надання робочих місць для проходження учнями, слухачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти виробничого навчання та виробничої практики Постанова КМ України N 992 від 07.06.1999. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-99-п>.